

กำเนิดและความเป็นมาของลัทธิชาตินิยมในประเทศไทย

The Origin and Development of Nationalism in Thailand

โดย

ม.ล. จุลลา กอนรต ร.ม. (เกียรตินิยม)

วิทยานิพนธ์นี้

เป็นส่วนประกอบในการศึกษาค้นคว้าระเบียบวิธีตามหลักสูตร

ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนกวิชาการปกครอง

พ.ศ. ๒๕๑๓

000467

51534469X

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วน
ประกอบการศึกษาคำระเบียบปริญญาโทบัณฑิต

.....
.....
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

.....
.....
.....
.....

ประธานกรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ

อาจารย์ผู้ควบคุมงานวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พัทธา สายหู.....

วันที่ ๕ เดือน พฤษภาคม ค.ศ. ๒๕๖๓

บทคัดย่อ

สิทธิราชินิยม เป็นพลังสำคัญอันหนึ่งที่ได้มีปรากฏขึ้นในสมัยศตวรรษที่ ๑๘ โดยได้เริ่มเกิดขึ้นในยุโรปตะวันตกก่อน และได้แพร่ขยายออกไปอย่างรวดเร็ว จนในที่สุดได้เข้ามาสู่เอเชียอาคเนย์เมื่อศตวรรษที่ ๒๐ นี้ โดยที่บรรดาประเทศที่เคยตกเป็นอาณานิคมของตะวันตกได้นำเอาสิทธิราชินิยมมาใช้เป็นเครื่องมือในการฉกฉวยกำลังประชาชนเข้าช่วยกันทำการต่อต้านอาณานิคมเพื่อเอกราชของประเทศตนต่อไป

ประเทศไทยเป็นเพียงประเทศเดียวในเอเชียอาคเนย์ที่คงความเป็นเอกราชอยู่ได้ตลอดมา ดังนั้น สิทธิราชินิยมที่เกิดขึ้นในประเทศไทย จึงมีลักษณะแตกต่างกับสิทธิราชินิยมในประเทศเพื่อนบ้านของเรา จากการศึกษาในเรื่องนี้พบว่าสิทธิราชินิยมในประเทศไทยนั้น บัญชีของประเทศไทยหรือรัฐบาลเป็นผู้ก่อให้เกิดขึ้นโดยการเข้ามาเผยแพร่ ทั้งนี้เพราะต้องการความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประชาชน ในอันที่จะต่อต้านอิทธิพลอย่างใดอย่างหนึ่งที่คุกคามความมั่นคงของประเทศไทย

สิทธิราชินิยมในประเทศไทยเกิดขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อต่อต้านกับคุกคามจากประเทศในยุโรป และภัยจากอิทธิพลในทางเศรษฐกิจของชาวจีนในประเทศไทยเอง สิทธิราชินิยมได้ถูกนำมาใช้เป็นนโยบายของรัฐบาลอีกในระบอบต่อมา คือในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงครามขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรีครั้งแรกและในครั้งที่สอง เป็นที่น่าสังเกตว่าทุกครั้งที่มีการเผยแพร่และปลุกยัทธิราชินิยมขึ้นนั้น เป้าหมายสำคัญในการโจมตีของรัฐบาลมักจะมีมุ่งไปที่คนจีนในประเทศไทยแทบทุกครั้ง

ในปัจจุบันนี้ เมื่อพิจารณาโดยทั่วไปแล้วอาจกล่าวได้ว่า รัฐบาลได้นำเอานโยบายราชินิยมมาใช้อยู่มาก แม้จะไม่ได้แสดงให้เห็นโดยชัดเจนนัก ทั้งนี้โดยมีความมุ่งหมายที่จะต่อต้านภัยคอมมิวนิสต์ที่กำลังคุกคามประเทศไทยในขณะนั้นนั่นเอง

Abstracts

Nationalism is an important movement which first appeared in the eighteenth century. It began primarily in Western Europe and quickly spread until finally it reached the South East Asian part of the world in the beginning of the twentieth century. Those countries which had been colonies of the West adopted nationalism to be used as a means of binding public strength and unity in order to oppose colonialism hoping for the opportunity to be liberated in the next step.

Thailand is the only country in South East Asia, which has maintained her independence all along. Thus, nationalism in Thailand differs from that in our neighboring countries. On studying this topic, it is discovered that nationalism in Thailand was established through her ruler or government. The reason for making the idea known nationwide was the need for public unity to fight against any influences which threatened the security of the country.

Thai nationalism was initiated during the reign of King Vajiravudh by the King himself to ward off threatening dangers from western countries and simultaneously to lessen the Chinese economic influence which was strong at that time. Then, the Thai government headed by Marshal Pibulsonggram also included nationalism in the national policy. One noticeable thing is that every time it happened, the important goal of attack was straight away on the Chinese minority in Thailand.

At present, when generally considered, it may be said that though it is not clearly shown, there are some detected traces of nationalism being used by Thai governing authorities. The main purpose is to counter-attack the Communists' propaganda as well as their active movements which are becoming dangerous threats to the country.

คำนำ

ในบรรดาอุดมการณ์ที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการทางการเมืองของแต่ละประเทศนั้น อิทธิพลของลัทธิชาตินิยมนับว่าได้ เข้ามามีบทบาทอย่างมากต่อความเคลื่อนไหวในการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อลัทธิชาตินิยมได้แพร่หลายมายังประเทศต่าง ๆ ในเอเชียอาคเนย์ ก็เป็นผลให้ประเทศเหล่านั้นพากันหันมาสนใจกับระบอบชาติตะวันตก เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิในการปกครองตนเอง และเมื่อได้รับเอกราชแล้วความรู้สึกต่อค่านิยมตะวันตกก็ยังคงมีอยู่โดยทั่วไปในหมู่ประชาชนของประเทศเหล่านั้น

สำหรับประเทศไทยไม่เคยตกเป็นเมืองขึ้นของชาติใดมาก่อน ความรู้สึกชาตินิยมจึงมีลักษณะแตกต่างไปจากประเทศอื่น ๆ และบางยุคบางสมัยลัทธิชาตินิยมก็ได้เข้าไปมีอิทธิพลซ่อนนัยหมายของรัฐบาล สิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้เขียนสนใจที่จะศึกษาค้นหาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับลัทธิชาตินิยมในประเทศไทยขึ้น

ด้วยความอนุเคราะห์ของท่านศาสตราจารย์ เกษม อุทยานิน หัวหน้าแผนกวิชาการปกครองและคณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาอนุภูมิภาคและการสนับสนุน ทำให้วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ และด้วยความกรุณาอย่างสูงของคณาจารย์ แพทย์ สาขานู ซึ่งรับเป็นอาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย ช่วยแนะนำ แก้ไข และให้พิมพ์เอกสารประกอบในการศึกษา จนสำเร็จเป็นรูปเรื่องขึ้น นอกจากนี้แล้วผู้เขียนยังได้รับความกรุณาจากอาจารย์ ดร. กมล สมวิเชียร ซึ่งกรุณาสละเวลาตรวจแก้ไขพิมพ์เอกสารตลอดจน - ให้คำชี้แจงแนะนำในฐานะที่ท่านเป็นกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ด้วยผู้หนึ่ง ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านอาจารย์ทั้งสามมา ณ ที่นี้ด้วยความเคารพและระลึกในพระคุณ

อนึ่ง การที่วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ได้เริ่มเป็นรูปร่างขึ้น การค้นและจัดหาหนังสือประกอบการศึกษา การแนะนำแนวความคิดบางอย่าง ตลอดจนการลงแรงช่วยโร เนียวให้สำเร็จเป็นรูปเล่มขึ้นในชั้นสุดท้ายนั้น คุณชจิตชัย บุรุษพิณ มิตรที่ดียิ่งของผู้เขียนได้กรุณาสละทั้งแรงใจ แรงกาย และแรงความคิดให้ความสนับสนุนช่วยเหลือผู้เขียนอย่างเต็มกำลังโดยตลอดมา ทั้งนี้โดยมีคุณวัลภา บุรุษพิณ ช่วยสละเวลามาให้ความช่วยเหลืออยู่ด้วยเสมอเช่นกัน ผู้เขียนไม่มีสิ่งใดจะตอบแทนได้ นอกจากขอบบอคำขอบคุณอย่างจริงใจไว้ ณ ที่นี้และจะระลึกถึงน้ำใจอันดีของมิตรทั้งสองตลอดไป.

บทนำ

ความสำคัญของเรื่อง

ไม่ว่ายุคใด สมัยใด ลัทธิชาตินิยมได้เข้ามามีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของประเทศต่าง ๆ ไม่มากก็น้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งบรรดาประเทศที่เคยตกเป็นอาณานิคมของต่างชาติ ต่างก็ได้อาศัยลัทธิชาตินิยมเป็นเครื่องมือในการขับกกำลังของประชาชนเข้าต่อสู้กับผู้ปกครองชาวต่างชาติ เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกราชแห่งประเทศของตน

กล่าวได้ว่า ลัทธิชาตินิยมเป็นพลังในการเสริมสร้างความก้าวหน้าของประเทศชาติ เป็นพลังในการต่อต้านเพื่อป้องกันตน และเป็นทั้งพลังในการรุกราน ลัทธิชาตินิยมมีทั้งผลดีและผลเสียอยู่ในตัวของมันเอง ทั้งนี้ แม้จะเห็นผลเสียจากการกระตุ้นลัทธิชาตินิยมในทางที่ผิดก็ก่อให้เกิดขึ้น แต่ก็ต้องยอมรับว่าลัทธิชาตินิยมมีคุณค่าอยู่ในตัวของมันเองมิใช่น้อยเหมือนกัน นาย Herbert Hoover อดีตประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาเคยกล่าวไว้ว่า

ลัทธิชาตินิยมอาจเป็นเหตุแห่งสงคราม หรือเป็นกำแพงคุ้มกันรักษาสันติภาพ และความเจริญก้าวหน้าได้ทั้งสองอย่าง ถึงแม้จะมีผลร้ายเป็นขั้นที่ ๒ อยู่ก็ดี เราก็ไม่สามารถจะทำไม่รู้ไม่เห็นในคุณค่าของลัทธิชาตินิยมเสียทีเดียว สำหรับอิสรภาพและความกลมเกลียวทางจิตใจ ความภาคภูมิใจในประเทศของตน การแข่งขันกันในการสร้างคุณงามความดี สร้างวัฒนธรรมของชาติ ความประพฤตินดีของรัฐบาล การค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์ ศิลปกรรม และวรรณคดีเหล่านี้ ลัทธิชาตินิยมจะทำให้ได้เป็นอย่างดีพอใจ และจะให้ความสำเร็จอย่างงดงามที่สุด

สำหรับประเทศไทยเรานั้น แม้ว่าเราจะไม่เคยตกเป็นเมืองขึ้นของใครมาก่อนก็ตาม แต่ก็ได้มีการส่งเสริมลัทธิชาตินิยมให้เกิดขึ้น เพื่อต่อต้านอิทธิพลจากยุโรปและอิทธิพลของคนจีนในประ-

* พลตรี หลวงวิจิตรวาทการ, คำบรรยายเรื่อง "ผลของลัทธิชาตินิยมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ" วิจิตรอนุสรณ์ (พระนคร : โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี ๒๕๐๗) หน้า ๑๘๒

ประเทศไทย ในขั้นสุดท้ายนี้ก็ได้้นำเอาลัทธิชาตินิยมมาใช้เพื่อต่อต้านการแทรกซึมบ่อนทำลายของ
จีนคอมมิวนิสต์ พลตรี หลวงวิจิตรวาทการ นักชาตินิยมคนสำคัญของไทย ได้เคยกล่าว
ไว้ในคำบรรยายที่กรมพุทธศึกษาทหารบก เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๙๔ ว่า

ชาตินิยม เป็นลัทธิเดียวที่สามารถจะต่อสู้ป้องกันคอมมิวนิสต์ได้
รวมตามความคิดเห็นของข้าพเจ้าที่มาบรรยายในวันนี้คือ การต่อสู้
ป้องกันคอมมิวนิสต์นั้น ไม่มีวิธีอื่นใดที่ดีไปกว่าที่จะสอนให้เราระลึกถึง
ชาติอยู่เสมอ ถ้าเราสามารถสร้างลัทธิดีของชาติให้ฝังเข้าในจิตใจ
ของคน เหมือนอย่างที่คอมมิวนิสต์เขาสามารถเอาลัทธิคอมมิวนิสต์
ให้คนถือเหมือนศาสนาได้ เราก็ไม่ต้องวิตกที่ลัทธิคอมมิวนิสต์จะเข้า
มาครอบงำประเทศเรา ^๒

ดังนั้น การศึกษาเรื่องชาตินิยมจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างยิ่ง โดยเฉพาะใน
สถานการณ์ขณะนี้โลกกำลังแบ่งออกเป็น ๒ ค่าย คือ ฝ่ายโลกเสรี และฝ่ายคอมมิวนิสต์ ประเทศ
ไทยเราในระยะนี้ก็ต้องเผชิญกับการแทรกซึมบ่อนทำลายของจีนคอมมิวนิสต์อย่างหนัก การสร้างให้
เกิดความรู้สึกชาตินิยมในหมู่คนไทยจึงเป็นเรื่องจำเป็น ทั้งนี้เพื่อให้คนไทยมีความรักชาติ นิยมชาติ
และยินดีเสียสละเพื่อประเทศชาติของตน อันจะเป็นพลังสำคัญในการสกัดกั้นการขยายตัวของลัทธิ-
คอมมิวนิสต์ต่อไป การศึกษาเรื่อง "กำเนิดและความเป็นมาของลัทธิชาตินิยมในประเทศไทย" นี้
พยายามจะชี้ให้เห็นว่าลัทธิชาตินิยมได้เกิดขึ้นมาในสมัยใด รัฐบาลได้ดำเนินการอย่างไรบ้างใน
การส่งเสริมความรู้สึกจงรักภักดีต่อประเทศชาติ และการดำเนินกิจการ เช่นนี้มันมีผลอย่างไร จากการ
ศึกษาและวิเคราะห์ในเรื่องเหล่านี้ย่อมน่าจะเป็นประโยชน์ต่อรัฐบาลในการที่จะหาทางสร้าง
ความสามัคคีขึ้นในชาติในทางที่ถูกที่ควร โดยพิจารณาจากการเสริมสร้างความจงรักภักดีต่อประ-
เทศชาติที่แล้ว ๆ มาเป็นหลัก เพื่อจะได้หลีกเลี่ยงผลเสียหายที่จะเกิดขึ้น นอกจากประโยชน์ดัง-
กล่าวแล้ว ยังจะทำให้เห็นลัทธิ นักศึกษา ตลอดจนคนผู้สนใจศึกษาในค่านนี้ ได้ทราบความเป็นมาของ
ลัทธิชาตินิยมในประเทศไทย อันจะเป็นการเพิ่มพูนความรู้ให้มากยิ่งขึ้น กล่าวโดยสรุปแล้ว การ

^๒ พลตรี หลวงวิจิตรวาทการ, คำบรรยายเรื่อง "ชาติกับศาสนา" วิจิตรอนุสรณ์,

ศึกษาเรื่องนั้นนอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อบุคคลที่สนใจแล้ว ยังจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ เป็นส่วนรวมอีกด้วย

ความมุ่งหมายในการศึกษา

ในการศึกษาเพื่อเรียบเรียงวิวัฒนาการของลัทธิชาตินิยม เรื่องกำเนิดและความเป็นมาของลัทธิชาตินิยม ในประเทศไทยนั้น ผู้เขียนได้กำหนดความมุ่งหมายไว้ดังนี้ คือ

- ๑. เพื่อจะศึกษาถึงลักษณะและวิวัฒนาการของลัทธิชาตินิยมโดยสังเขป ทั้งนี้เพื่อจะได้ใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาลัทธิชาตินิยมในประเทศไทยต่อไป
- ๒. เพื่อศึกษาถึงพื้นฐานความรู้สึกรักในเรื่องราวชาตินิยมของคนไทย รวมทั้งกำเนิดและวิวัฒนาการของลัทธิชาตินิยมในประเทศไทย ซึ่งได้เริ่มมีการปลุกปล้ำและส่งเสริมให้เกิดขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อต่อต้านการขยายอาณานิคมของชาวยุโรป และอิทธิพลของชาวจีนในประเทศไทย
- ๓. เพื่อศึกษาถึงกำเนิดลัทธิชาตินิยมในสมัยการปกครองในระบอบรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรีครั้งแรก โดยศึกษาถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดลัทธิชาตินิยมและผลที่ได้รับจากการนั้น
- ๔. เพื่อศึกษาถึงลัทธิชาตินิยมที่เกิดขึ้นในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรีครั้งที่สองว่า เพราะเหตุใดจึงต้องนำเอาลัทธิชาตินิยมมาใช้อีก ตลอดจนนโยบายที่นำมาใช้เพื่อการนี้
- ๕. เพื่อศึกษาถึงความเข้มแข็งในเรื่องราวชาตินิยมของคนไทยในปัจจุบัน และนโยบายที่รัฐบาลนำมาใช้เพื่อกระตุ้นลัทธิชาตินิยมให้เกิดขึ้นเพื่อความเจริญของประเทศ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อจัดกับคอมมิวนิสต์ให้พ้นจากประเทศไทย

ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาเรื่องกำเนิดและความเป็นมาของลัทธิชาตินิยมในประเทศไทยนี้ ผู้เขียนจะศึกษาแยกออกเป็นสามสมัยคือ สมัยการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ สมัยการปกครองในระบอบรัฐธรรมนูญ และลัทธิชาตินิยมในสมัยปัจจุบัน โดยเน้นหนักเฉพาะในสมัยที่มีการปลุกปล้ำลัทธิชาตินิยมมากที่สุด คือในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว และในสมัยที่จอมพล ป.

พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรีครั้งแรก หนึ่ง ก่อนที่จะกล่าวถึงแนวความคิดเกี่ยวกับลัทธิชาตินิยมในสมัยปัจจุบัน ก็จะต้องกล่าวถึงลัทธิชาตินิยมในสมัยที่จอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรีครั้งที่สองด้วย ทั้งนี้เพราะในสมัยนี้ได้มีการนำเอาลัทธิชาตินิยมกลับมาใช้อีกครั้งหนึ่ง

วิธีการศึกษา

สำหรับวิธีการศึกษาเรื่องกำเนิดและความ เป็นมาของลัทธิชาตินิยมในประเทศไทยนั้น เพื่อให้ศึกษาค้นคว้าหาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่ผ่านมาแล้วในอดีต ก็จำเป็นที่จะต้องทำการศึกษาในทางประวัติศาสตร์ (Historical Approach) เพราะจะทำให้ทราบถึงข้อเท็จจริงในเรื่องกำเนิดและความ เป็นมาของลัทธิชาตินิยมในประเทศไทยได้ชัดเจนขึ้น ในการค้นคว้า วิจัย เพื่อเขียนวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้เขียนต้องอาศัยเอกสารและข้อมูลต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ทั้งที่เป็น Primary และ Secondary Sources ซึ่งส่วนใหญ่ผู้เขียนได้ใช้เวลาค้นคว้าในห้องสมุดต่าง ๆ อาทิเช่น หอสมุดแห่งชาติ หอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอสมุดสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี หอสมุดสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ และหอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้อาศัยบทความหรือความเห็นที่ผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านได้เขียนลงไว้ในหนังสือต่าง ๆ ตลอดจนนำเอาตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องซึ่งปรากฏอยู่ในราชกิจจานุเบกษามาประกอบด้วย ซึ่งเป็น การค้นคว้าและวิจัยในแบบ Documentary Research

การเสนอเรื่อง

เนื่องจากการศึกษาถึงกำเนิดและความ เป็นมาของลัทธิชาตินิยมในประเทศไทยนั้น จำเป็นต้องศึกษาในเชิงประวัติศาสตร์ดังกล่าวแล้ว การเสนอเรื่องจึงต้องใช้วิธีพรรณนา (Description) และวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ (Historical Analysis) ประกอบกันไป เพื่อเป็นแนวทางให้ทราบถึงเหตุการณ์ตามลำดับที่เกิดขึ้น ทั้งนี้จะได้แยกพิจารณาเป็นแต่ละสมัยไป โดยแบ่งการเสนอเรื่องออกเป็น ๕ บทด้วยกัน คือ

บทที่ ๑ จะกล่าวถึงความหมาย วิวัฒนาการ และลักษณะของลัทธิชาตินิยมทั่วไป โดยสังเขป ตลอดจนการแพร่ขยายของลัทธิชาตินิยมจากยุโรปเข้าสู่เอเชียอาคเนย์ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาถึงลัทธิชาตินิยมในประเทศไทยต่อไป

บทที่ ๒ จะกล่าวถึงประวัติศาสตร์ของชาติไทยโดยสังเขป ตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึง สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เฉพาะแต่ที่จะเป็นพื้นฐานแสดงให้เห็นถึงความรักชาติของคนไทย เพื่อ ดึงเข้าสู่กำเนิดของลัทธิชาตินิยมในประเทศไทย ซึ่งได้มีการส่งเสริมให้เกิดขึ้น เป็นครั้งแรกใน สมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยจะเน้นถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดลัทธิชาตินิยม ตลอดจน ความสำเร็จการส่งเสริมลัทธิชาตินิยมในหมู่คนไทยโดยละเอียด

บทที่ ๓ เป็นบทที่กล่าวถึงแนวความคิดเกี่ยวกับลัทธิชาตินิยมในสมัยรัฐธรรมนูญ โดยเน้นถึงการส่งเสริมลัทธิชาตินิยมในสมัยที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ครั้งแรก โดยกล่าวถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดลัทธิชาตินิยมและการใช้นโยบายชาตินิยมของรัฐบาล ทั้ง ในด้านการส่งเสริมความรู้สึกชาตินิยมในหมู่คนไทย และการดำเนินมาตรการ เพื่อต่อต้านชาวจีน ในประเทศไทย ซึ่งกำลังถูกกระตุ้นความรู้สึกชาตินิยมจากทางประเทศของตนอยู่เช่นกัน

บทที่ ๔ ในตอนแรกจะกล่าวถึงลัทธิชาตินิยมในสมัยที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีครั้งที่สอง โดยแสดงให้เห็นถึงการเข้ามาสู่ประเทศไทยของลัทธิคอมมิวนิสต์ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้รัฐบาลต้องนำเอาลัทธิชาตินิยมกลับมาใช้อีก ตลอดจนมาตรการ ปฏิบัติต่อชาวจีนที่รัฐบาลได้กำหนดขึ้น และการเผยแพร่ความรู้สึกชาตินิยมในหมู่คนไทย

ในตอนที่สอง จะนำแนวความคิดเกี่ยวกับลัทธิชาตินิยมในปัจจุบันออกแสดง ให้ปรากฏ โดยกล่าวถึงปัจจัยที่ส่งเสริมให้รัฐบาลต้องใช้นโยบายชาตินิยมและมาตรการต่าง ๆ ที่ รัฐบาลนำมาปฏิบัติตามนโยบายชาตินิยม นั้น เช่น การปลุกใจให้เกิดความรักชาติทางคำปราศรัย บทเพลง และบทร้อบร้อม การพิจารณาออกกฎหมายเพื่อควบคุมคนต่างด้าวในร้านค้าต่าง ๆ ทั้งนี้ เพื่อแสดงให้เห็นว่าปัจจุบันได้มีการ เอาลัทธิชาตินิยมมาใช้เพื่อต่อต้านกับคอมมิวนิสต์ แต่มิได้แสดง ให้เห็นโดยชัดเจนเท่านั้น

บทที่ ๕ เป็นบทสรุปและข้อคิดเห็น โดยจะแบ่งเสนอเป็น ๒ ตอน คือ ตอนแรก เป็นบทสรุปของการศึกษาถึงกำเนิดของลัทธิชาตินิยมในประเทศไทยตั้งแต่ต้นมาจนปัจจุบัน ซึ่งได้ ศึกษามาแล้วตั้งแต่บทที่ ๒ ถึงบทที่ ๔ เพื่อสรุปให้เห็นถึงปัจจัยสำคัญ ๆ ที่ทำให้ลัทธิชาตินิยมเกิดขึ้นในแต่ละครั้ง ตลอดจนนโยบายในการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมลัทธิชาตินิยมด้วย

ในตอนที่สอง จะเป็นตอนที่กล่าวถึงข้อคิดเห็นของยูเรเนียนโคเบเนาะ ซึ่ง ได้จากการที่ศึกษาเรื่องกำเนิดลัทธิชาตินิยมในประเทศไทยมาโดยตลอดแล้ว

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ง
บทนำ	- ความสำคัญของเรื่อง	จ
	- ความมุ่งหมายในการศึกษา	ข
	- ขอบเขตการศึกษา	ค
	- วิธีการศึกษา	ช
	- การเสนอเรื่อง	ซ
บทที่		
๑	ลักษณะและวิวัฒนาการของลัทธิชาตินิยม	๑
	๑. ความหมายของคำว่า "ลัทธิชาตินิยม"	๑
	๒. วิวัฒนาการของลัทธิชาตินิยม	๓
	๓. ลัทธิชาตินิยมในเอเชียอาคเนย์	๗
	๔. ลักษณะของลัทธิชาตินิยม	๑๒
๒	กำเนิดลัทธิชาตินิยมในประเทศไทยสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์	๑๖
	๑. แนวความคิดเกี่ยวกับลัทธิชาตินิยมในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์.....	๑๗
	๑.๑ สมัยสุโขทัย	๑๘
	๑.๒ สมัยอยุธยา	๑๘
	๑.๓ สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น	๒๑
	๒. ลัทธิชาตินิยมในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว	๒๓
	๒.๑ องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดลัทธิชาตินิยม	๒๔
	๒.๑.๑ องค์ประกอบจากภายนอกประเทศ	๒๔
	๒.๑.๒ องค์ประกอบจากภายในประเทศ	๒๗

๒.๒	ลัทธิชาตินิยมในหมู่ชาวจีน	๓๐
๒.๒.๑	การ เบียดเบียนลัทธิชาตินิยมโดย คร.ซุนยัตเซ็น.....	๓๒
๒.๒.๒	ผลอันเกิดจากลัทธิชาตินิยมในหมู่ชาวจีน.....	๓๓
๒.๓	การ ส่งเสริมลัทธิชาตินิยมในหมู่คนไทย	๓๔
๒.๓.๑	โดยทางมหพระราชนิพนธ์	๓๕
๒.๓.๒	โดยทางพระบรมราชาโชวาท	๓๗
๒.๓.๓	การสร้างสัญลักษณ์ต่าง ๆ	๓๘
๒.๓.๔	การตั้งกองเสือป่า	๔๐
๓.	สรุป	๔๒
	แนวความคิดเกี่ยวกับลัทธิชาตินิยมในสมัยรัฐธรรมนูญ	๔๓
๑.	ลัทธิชาตินิยมในสมัยที่จอมพล ป.พิบูลสงคราม ดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรีครั้งแรก (พ.ศ.๒๔๘๑ - ๒๔๘๗)	๔๕
๑.๑	สภาพทั่วไปทางการ เมืองหลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครอง..	๔๖
๑.๒	การ เข้ามามีอำนาจของจอมพล ป.พิบูลสงคราม ในสมัยแรก..	๔๘
๒.	องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดลัทธิชาตินิยม	๕๒
๒.๑	ความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาประเทศ	๕๓
๒.๒	การ เรียกร้องคืนแดนคืนจากฝรั่งเศส	๕๓
๒.๓	การ เข้าเป็นพันธมิตรร่วมกับญี่ปุ่น	๕๔
๒.๔	การมีอิทธิพลทางเศรษฐกิจของชาวจีน	๖๔
๓.	การใช้นโยบายลัทธิชาตินิยม	๖๖
๓.๑	ส่งเสริมความรู้ลัทธิชาตินิยมในหมู่คนไทย	๖๗
๓.๑.๑	การ เปลี่ยนชื่อประเทศ	๖๘
๓.๑.๒	การ จัดให้มีการประกวดแต่งเพลงชาติขึ้นใหม่.....	๖๘
๓.๑.๓	บทเพลงและบทละครปลุกใจ	๗๐
๓.๑.๔	รัฐนิยม คำขวัญ และสุนทรพจน์	๗๔

๓.๒	การต่อต้านชาวจีน	๓๖
๓.๒.๑	การสงวนอาชีพให้แกคนไทย	๓๗
๓.๒.๒	การจำกัดถิ่นที่อยู่ของชนจีน	๔๐
๓.๒.๓	เขมวงวดกวดขันต่อโรงเรียนจีน หนังสือพิมพ์ และ สมาคมต่าง ๆ	๔๑
๔.	ลัทธิชาตินิยมในหมู่วาจจีน	๔๔
๕.	สรุป	๔๗
แนวนโยบายเกี่ยวกับลัทธิชาตินิยมในสมัยปัจจุบัน		๕๐
๑.	ลัทธิชาตินิยมในสมัยที่จอมพล ป.พิบูลสงคราม ดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี ครั้งที่ ๒ (พ.ศ.๒๔๘๑ - ๒๕๐๐)	๕๐
๑.๑	การเข้ามาสู่ประเทศไทยของลัทธิคอมมิวนิสต์	๕๒
๑.๒	การแสวงหาความสัมพันธ์จากชาวจีนในประเทศไทย ของจีนคณะชาติและจีนคอมมิวนิสต์	๕๓
๑.๓	มาตรการปฏิบัติต่อชาวจีน	๕๕
๑.๓.๑	มาตรการปฏิบัติทางด้านการเมือง	๕๕
๑.๓.๒	มาตรการปฏิบัติทางด้านเศรษฐกิจและสังคม	๕๘
๑.๓.๓	มาตรการโดยทั่วไป	๑๐๓
๑.๔	การเผยแพร่ความรู้สึกชาตินิยมในหมู่คนไทย	๑๐๔
๒.	แนวนโยบายเกี่ยวกับลัทธิชาตินิยมในสมัยปัจจุบัน	๑๐๖
๒.๑	องค์ประกอบส่งเสริมรัฐบาลให้นโยบายชาตินิยม	๑๐๗
๒.๒	มาตรการปฏิบัติตามนโยบายชาตินิยม	๑๐๘
๒.๒.๑	การปลุกใจให้เกิดความรักชาติโดยทางคำปราศรัย	๑๐๘
๒.๒.๒	การควบคุมอาชีพคนต่างด้าว	๑๑๑
๒.๒.๓	การหาทางส่งเสริมคนไทยให้สนใจในกิจการค้า	๑๑๓

๒.๒.๔ การพิจารณาผลโควตาคนเข้าเมือง ๑๑๔

๒.๒.๕ การพิจารณาปรับปรุงกฎหมายที่ดินเพื่อป้องกัน
คนต่างดาวกวานชื้อที่ ๑๑๕

๒.๒.๖ การส่งเสริมความรู้สึกชาตินิยม โดยทางสื่อมวลชน
ต่าง ๆ ๑๑๖

๓. สรุป ๑๑๘

บทที่

๕ สรุปและข้อคิดเห็น ๑๒๑

๑. สรุป ๑๒๑

๒. ข้อคิดเห็น ๑๒๕

ภาคผนวก

ผนวก ก. เมืองไทยจตุรทิศ ๑๓๐

ผนวก ข. พกยิวแห่งบูรพทิศ ๑๕๔

ผนวก ค. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยรัฐธรรมนูญฉบับที่ ๑ - ๑๒.. ๑๖๔

ผนวก ง. พระราชกฤษฎีกากำหนดอาชีพและวิชาชีพไว้สำหรับเฉพาะ
คนไทย ๑๘๖

บรรณานุกรม

ภาษาไทย ๑๘๘

ภาษาอังกฤษ ๑๘๙